

Glossari. Vocabulari d'Immanuel Kant

Actuar conforme al deure. Acció moral que s'ajusta a la llei moral (la persona fa el que cal fer) però només amb vista a la consecució d'un fi. Aquest tipus d'actuació, per Kant, no és moral.

Actuar de manera contrària al deure. Acció moral que és oposada al que dicta la llei moral (la persona no fa el que cal fer).

Actuar per deure. Acció moral consistent a obrar de bona voluntat. Això significa actuar pel simple seguiment de la llei moral i no per raons diferents com ara la utilitat, l'interès o la satisfacció que el seu compliment ens pugui proporcionar. És la necessitat d'actuar per reverència a la llei moral (pràctica).

Apodíctic. Característica per la qual un judici, principi, imperatiu, etc., és incondicionat i vàlid universalment.

Bé moral. El que és incondicionalment bo. Es tracta d'un principi a priori, objectiu, universal i que s'expressa en forma de deure.

Bona voluntat. Manera com hem d'actuar si volem guiar-nos per normes que siguin universalment vàlides. La bondat d'una acció no s'ha de buscar en si mateixa (en el seu contingut), sinó en la voluntat amb què s'ha dut a terme (forma). La bona voluntat és l'única cosa bona sense cap restricció. És la facultat o la capacitat d'actuar per deure moral.

Catègòrica. Manera d'aplicar les normes morals sense deixar-se condicionar per les circumstàncies o les conseqüències que es puguin produir.

Déu. Idea d'un ésser en el qual hi ha un acord perfecte entre la virtut i la felicitat. Com a postulat de la raó pràctica, ens dona esperances de poder assolir la meta d'una plena identificació entre la voluntat i la llei moral. Només en aquest punt la felicitat seria plena.

Deure. Principi pel qual ens veiem obligats a actuar moralment.

Deures perfectes (o deures estrictes). Són aquells deures que no admeten excepcions i han de ser complerts en tota situació. Per exemple, el deure de no mentir o de no cometre suïcidi. Són deures que es deriven directament de la universalització de les màximes segons l'imperatiu catègòric.

Deures imperfectes (o deures amplis). Són aquells que permeten certa flexibilitat en la seva aplicació, ja que depenen de les circumstàncies i dels recursos disponibles. Per exemple, el deure d'ajudar els altres o de cultivar les pròpies facultats. Encara que són universals, el seu compliment no és absolut en cada cas concret, sinó que depèn de la situació.

Ètica a posteriori. Teoria ètica en la qual s'estableix, a partir de l'experiència, un fi últim o bé suprem, que és el que hauria de guiar la nostra acció moral.

Ètica a priori. Teoria ètica que estableix les seves normes morals sense recórrer a l'experiència per tal de garantir que aquestes siguin universals.

Ètica autònoma. Teoria ètica que proposa unes normes per guiar l'acció moral, derivades de la pròpia raó de la persona que actua i que no estan determinades per objectes o fins exteriors. No busca el motiu de la voluntat fora d'aquesta. Per Kant, l'ètica no ha de fonamentar-se en cap principi empíric o material, ja que una norma moral ha de ser universal.

Ètica deontològica. Teoria ètica que sosté que, perquè una acció tingui valor, no n'hi ha prou d'actuar conforme al deure, sinó que cal actuar per deure.

Ètica formal. Teoria ètica que no ens indica què hem de fer (contingut), sinó com hem d'actuar (forma). Això significa que el que fem no és tan important com la manera com ho fem; és a dir, la clau principal és la intenció.

Ètica heterònoma. Teoria ètica que proposa unes normes per guiar l'acció moral que es troben determinades per objectes o fins externs (la felicitat, el plaer, el desig, etc.).

Ètica material. Teoria ètica que té un contingut, és a dir, les seves normes morals ens indiquen què hem de fer per tal d'aconseguir el que es considera que és el bé suprem per a l'ésser humà. També són empíriques, atès que tenen un caràcter hipotètic i es comproven a posteriori.

Ètica teleològica. Teoria ètica que condiciona l'acció moral a la persecució d'un determinat bé o fi últim, que és el que es considera que és el bé suprem per a l'ésser humà.

Imperatiu categòric. Principi formal de totes les normes morals i l'expressió de la llei moral mateixa, atès que en garanteix la universalitat. És la fórmula de la llei moral, un principi prescriptiu i objectiu que ens dona una pauta de conducta basada en la universalitat i la humanitat.

- **Primera formulació de l'imperatiu categòric.** «Actua només segons aquella màxima per la qual puguis al mateix temps voler que ella esdevingui una llei universal» (*Fonamentació metafísica dels costums*, «Segona secció, § 31»).
- **Segona formulació de l'imperatiu categòric.** «Actua de tal manera que tractis la humanitat, tant en la teva persona com en la persona de qualsevol altre, sempre al mateix temps com a fi, mai simplement com a mitjà» (*Fonamentació metafísica dels costums*, «Segona secció, § 49»).

Imperatiu hipotètic. És un principi condicionat, que ens mostra com hem d'obrar per aconseguir quelcom. Condiciona les nostres accions a una finalitat concreta.

Immortalitat. Postulat de la raó pràctica que permet pensar en un progrés de perfeccionament indefinit de la nostra virtut.

Llei moral. Llei universal que no té un contingut concret i que no s'identifica amb cap altra llei establerta per qualsevol institució o religió, sinó amb alguna de les dues formulacions de l'imperatiu categòric. Vegeu IMPERATIU CATEGÒRIC.

Llei pràctica. És el principi objectiu d'obrar, fonamentat en la raó, és universalment vàlid i no admet objeccions. S'expressa en forma d'imperatiu.

Llibertat. Postulat de la raó pràctica que suposa que existeix la possibilitat de triar entre actuar per respecte a la llei o fer-ho seguint els desitjos, els interessos, etc.

Màxima. És el principi subjectiu de la voluntat, és a dir, la regla que un individu es dona a si mateix en actuar. No és una llei universal en si mateixa, però pot ser avaluada segons l'imperatiu categòric per determinar si pot convertir-se en una llei moral universalitzable.

Norma hipotètica. Tipus de norma moral en la qual l'acció moral està condicionada a la consecució d'un objecte o fi exterior establert a partir de l'experiència.

Postulats de la raó pràctica. Idees que, encara que no són demostrables ni cognoscibles, són supòsits necessaris per poder donar sentit i valor a l'esforç moral.

Raó. Facultat pròpia dels humans amb la qual som capaços de conèixer i comprendre la realitat (raó teòrica) i actuar (raó pràctica, voluntat) lliurement.

- **Raó pràctica.** Facultat que s'ocupa de determinar els principis de l'acció moral, és a dir, de definir com hem d'obrar a través de la confecció de normes o màximes.
- **Raó pura.** Facultat que s'ocupa del coneixement de fets, és a dir, de conèixer com són les coses mitjançant l'elaboració de judicis.

Voluntat. És la capacitat d'actuar per la representació de les lleis, per principis. Segons Kant, la voluntat no és altra cosa que la raó pràctica.

Aquest document és per a ús exclusivament educatiu. Es tracta d'una adaptació, unificació i ampliació dels següents materials:

—Lluna Pineda, «Vocabulari [de Kant]», [Filoselectivitat](#).

—[José Vidal González Barredo](#), «Glossari [de Kant]» dins de *Noesi. Textos de filosofía per a les PAU* 2024, Barcelona: Editorial Barcanova, 2024, 344-345.